

MANIFEST DE L'ODEE: EFECTES DE LA CRISI DEL COVID-19 SOBRE LA SITUACIÓ DE LA DONA

L'Observatori Dona Empresa i Economia neix el 2008 per treballar la igualtat entre homes i dones en el món de l'empresa i l'economia, fet que entenem que contribueix a construir una societat justa i pròspera amb un desenvolupament sostenible encarat al bé comú. Per tal d'entendre la realitat amb la qual ens trobàvem vam desenvolupar indicadors econòmics amb clau de gènere. Vam fer estudis profunds que ens ajudessin a percebre la realitat d'aquests indicadors i que ens permetessin fer propostes clares als governants i a les administracions per seguir avançant cap a la societat que volem, més justa, més democràtica i més pròspera.

La crisi mundial sanitària generada per la COVID-19, ens està portant a una crisi econòmica i social sense precedents. La darrera crisi del 2008 es va superar amb rescats bancaris milionaris que van repercutir amb retallades a socials en àmbits clau com la salut, l'educació, els serveis socials, la llei de dependència, les pensions, entre altres. Com indiquen els estudis del darrer any del Servei d'Estudis de la Cambra de Comerç, tot i que feia un temps que es deia que ens estàvem recuperant de la crisi, o bé era només un miratge, o bé la recuperació no ha arribat a ser prou prolongada perquè la capacitat econòmica de la població millorés i, d'aquesta manera, la seva capacitat d'estalvi. L'anterior crisi va suposar sobretot una major concentració de la riquesa i un augment de les diferències socials. També es van ressentir i molt el teixit empresarial, sobretot les petites empreses i les microempreses, els professionals i les persones autònomes. En general, la població s'ha empobrit i la majoria de les empreses tenen més dificultats. En aquest sentit, **un 30% de la població estava en risc de pobresa** abans de la pandèmia, la gran majoria eren dones monoparentals o separades amb criatures a càrrec seu. El supòsit és evident: quan sortim de la pandèmia, amb el tancament d'empreses i la crisi econòmica lligada, aquest 30% augmentarà en xifres encara incalculables.

Durant aquests anys de recuperació des de la crisi, no s'ha fet cap transformació profunda per millorar la situació de la dona. No s'ha aplicat la Llei d'Igualtat ni s'han aplicat les quotes com sí ho han fet en altres països europeus. No s'han fet polítiques preventives. No s'ha realitzat la reforma horària. No s'ha universalitzat la gratuïtat de les escoles bressol. No s'han aplicat mesures directes per evitar la bretxa salarial. Ha crescut la diferència entre què cobren els alts directius i els sous més baixos. Les dones segueixen sense formar part dels llocs de decisió i, per tant, la seva mirada és invisible en tots els sectors. Aquesta manca d'actuació en aquests punts clau ha provocat: Pèrdua del Talent femení, limitació del potencial de les dones, manca d'equilibri en les organitzacions, mal exemple i conseqüències negatives per a les generacions que vénen.

La crisi de la COVID-19 és una crisi global que posa en qüestió també el capitalisme ferotge de les últimes dècades. Aquesta crisi ens porta al final del vell món liderat per una malentesa visió masculina on només es pensa en velocitat, productivitat, creixement sense fi i consum creixent. És una base insostenible, que només porta a augmentar la competitivitat i els grans desequilibris entre aquells que tenen cada vegada més i la gran majoria que tenen cada vegada menys. A més a més, el treball productiu i especulatiu s'allunya de l'essència de l'ésser humà: la vida, el creixement, l'educació, les cures als nostres avis i àvies i nens i nenes. Aquesta crisi ens està avisant: el món ha de canviar i canviarà. Com exposa el doctor en filosofia i catedràtic Daniel Innerarity a una entrevista del 21/3/2020: *“Haurem de revisar la política entesa com la dels mascles que no tenen experiència en la cura de les persones, perquè d'això se n'ocupaven les dones.”*

Segons les Nacions Unides, el benestar i la situació social i democràtica d'un país es mesura per la situació econòmica, política i social de les dones. Aquesta crisi és una oportunitat per fer les transformacions de fons necessàries en les quals s'inclouï la visió femenina, es posi a les persones al centre i es treballi pel bé comú com a objectiu. És hora que s'escolti la veu de les dones, perquè el pensament femení s'orienta a la vida, a la conservació de la vida i a la preservació i no a la destrucció. El pensament femení s'orienta a la sonoritat, a la sostenibilitat, al progrés, al benestar de les persones, a l'economia real i no especulativa per evitar les desigualtats, a la generació de riquesa i la seva millor distribució, a la convivència i no a la bel·ligerància. Per això les Nacions Unides varen declarar que si no hi ha un 50% de dones en tots els llocs de decisió, no aconseguirem els altres objectius.

El planeta necessita urgentment l'aplicació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides. Per fer-ho, calen nous lideratges i canvis profunds en la nostra societat per construir un futur esperançador per a nosaltres i pels nostres fills i filles i per a les generacions futures.

No podem tenir treballadors i treballadores pobres, com tampoc empreses, autònoms i professionals amb dificultats constants ingents per poder mantenir l'activitat, sense comptar amb un sistema que faciliti el seu desenvolupament i la seva capacitat d'aportar riquesa i de distribuir-la. Hem de generar un canvi per donar suport a empreses que aportin valor i tinguin vocació de permanència, capacitat d'adaptació als canvis i eficiència. Per aconseguir-ho, les empreses han de disposar dels recursos necessaris com accés a vies de liquiditat, crèdits en condicions favorables que no siguin un llastre en ells mateixos. També cal donar suport social per tal que les persones que treballen a aquestes empreses puguin desenvolupar la seva tasca: escoles bressol, cura a les persones grans, etc. Cal donar valor a totes aquestes tasques que, no només ens ajuden a la producció (com s'ha vist fins ara), sinó que permeten la compleció de l'ésser: ser feliç i desenvolupar-se.

Fins ara, sempre que hi ha hagut una crisi s'ha retallat en salut, educació i serveis socials. Aquesta crisi ens demostra que, quan realment fa falta, són els sectors més importants i també són els sectors més feminitzats. Les dones són majoria als serveis sanitaris, de cura i de l'educació. Aquesta crisi ha d'incloure la seva visió, les seves necessitats i peticions. Volem ser presents en co-lideratge en aquesta transformació social.

No ens podem permetre un retrocés social. No és acceptable un empitjorament de les condicions de vida de les persones. Tenim recursos, només cal distribuir-los de la forma adequada.

Qui ostenta el poder econòmic i polític, tant a l'àmbit local com internacional, té una responsabilitat directa amb aquesta situació i les seves conseqüències. No es pot derivar la responsabilitat a qui més pateix els efectes de la situació, no es pot utilitzar la solidaritat de les persones per generar un voluntariat que tapi l'abús del sistema (o la mala gestió).

És per totes aquestes raons de pes, i perquè ens estem jugant el futur del nostre país, el progrés de la nostra societat i la sostenibilitat del nostre planeta que des de l'ODEE volem fer 10 propostes clares per tal que, tant en la situació de la dona, com en la de la nostra societat en general, no donem cap pas enrere.

PROPOSTES

1. Cal posar en pràctica la reforma horària que fa deu anys el govern promet i cal replantejar els horaris laborals sense perjudici de les empreses. Una adequació dels horaris suposarà poder incorporar més talent, tenir un talent més productiu, facilitar la cura pròpia en l'entorn personal, reduir la factura social, facilitar el desenvolupament de les persones i, per tant, la seva capacitat d'aportar valor. Això portarà a una economia productiva de molt més valor i molt més competitiva. El moment actual ens permet fer un exercici d'adaptació al món virtual i aquest és nou, el podem regular. No hem de caure a la jornada de treball continuada lligada a les xarxes i els correus electrònics. Cal marcar jornades més productives i que siguin responsables amb la vida personal i la cura.

2. El fet de tenir els nens a casa ha demostrat la increïble tasca que fan les dones cuidant els petits i, sovint, compaginant-ho amb jornades laborals a hores intempestives com a autònomes. Cal la universalització de les Escoles Bressol de 0-3 anys, gratuïta i amb horaris compaginables per possibilitar la integració de les mares en el món laboral, facilitar la coresponsabilitat i assegurar la independència econòmica de les dones. Tal com hem demostrat en el nostre darrer estudi, facilitar l'accés públic i gratuït a les Escoles Bressol suposa una de les inversions més rendibles tant econòmicament com socialment que pot fer el nostre país. Així com també garantir una renda mínima per aquells pares i mares que triïn la opció de tenir cura dels seus fills fins els 3 anys d'edat.

- 3.** Cal l'aplicació de la Llei d'Igualtat i dels Plans d'Igualtat a les empreses, i, de manera urgent, els aspectes relacionats amb la igualtat salarial i l'equilibri en la participació d'homes i dones en tots els llocs de decisió, començant per les empreses públiques i semipúbliques.
- 4.** Cal una renda mínima garantida per a totes les persones en risc d'exclusió social i, sobretot, per a les mares monoparentals amb fills.
- 5.** Cal més inversió en educació. Cal recuperar les hores retallades durant la crisi del 2008, més hores d'estudi per a totes les escoles.
- 6.** Calen inversions per la llei de dependència i ampliar el teixit de treballadors/treballadores d'aquest sector amb sous dignes i condicions dignes.
- 7.** Cal destinar més recursos a la investigació en salut, en sistemes productius sostenibles, en ensenyament i en serveis públics que incideixin en la millora del benestar. Però no exclusivament des del punt de vista pal·liatiu, sinó des de la prevenció i la promoció d'actuacions amb efectes multiplicadors.
- 8.** Cal que a la Llei de contractació pública hi hagi una menció específica per garantir la igualtat de gènere. Cal que sigui un requisit d'accés a la contractació pública i és necessari per a complir la llei d'igualtat. Cal que es fixin criteris de contractació que no només busquin l'eficiència econòmica, sinó que garanteixin la concurrència de les petites i mitjanes empreses i l'aportació de valor i impacte al territori.
- 9.** En aquests moments de crisi, el govern ha adquirit a altres països material bàsic, en lloc de facilitar que siguin les nostres empreses les que puguin proveir una gran part del material necessari. Moltes d'aquestes empreses estan treballant solidàriament i fent grans esforços de recursos i econòmics. En aquestes circumstàncies la Cambra de Comerç està fent un paper de lideratge i articulació en la implicació de moltes empreses catalanes en la producció i subministraments de productes i també donant suport a les PIMES. Això ho hem de tenir en compte. Cal revisar l'activitat territorial des del punt de vista de la suficiència del teixit productiu i de la versatilitat.
- 10.** En les últimes setmanes han augmentat un 30% les trucades als serveis d'atenció a la violència de gènere. RECLAMEM un Gran Pacte Social amb tots els agents socials per construir una societat lliure de violència i en un entorn econòmic, físic i emocional segur pels nostres fills i filles, pels nostres néts i nétes.

Per tal que es desenvolupin aquestes propostes demanem que es constitueixi un Comitè de Crisi on hi hagi paritat de dones i homes i que estiguin formats en igualtat de gènere.